

«Дитячі інфекційні хвороби»

ПРОГРАМА ІСПИТУ ДЛЯ ВСТУПУ ДО АСПІРАНТУРИ

Тема 1. Введення в курс інфектології. Поняття „інфекція”, „інфекційний процес”, „інфекційна хвороба”. Особливості інфекційних хвороб.

Тема 2. Особливості перебігу інфекційних хвороб у дітей в сучасних умовах. Клінічні форми та класифікація дитячих інфекційних хвороб. Основи епідеміології інфекційних хвороб у дитячому віці. Діагностика інфекційних захворювань. Опорні критерії попереднього діагнозу. Клінічні симптоми, синдроми в дитячій інфектології: екзантема, жовтяниця, діарея, кишкові токсікози, неспецифічні ураження нервової системи, інфекційно-токсичний шок, синдром дисемінованого внутрішньосудинного згортання (ДВЗ). Основні принципи лікування дітей з інфекційними захворюваннями.

Тема 3. Діарейний синдром у клініці інфекційних хвороб.

Шигельози. Сальмонельози. Ешерихіози. Ротавірусна інфекція. Етіологія, епідеміологія, патогенез. Класифікація. Клініка типових форм у дітей різного віку. Ускладнення. Лабораторна діагностика. Принципи лікування та профілактики.

Тема 4. Загальна характеристика групи інфекційних хвороб із повітряно-крапельним механізмом передачі. Грип та інші ГРВІ. Кашлюк.

Гострі респіраторні вірусні інфекції (грип, парагрип, аденовірусна, респіраторно-синцитіальна, риновірусна інфекція).

Етіологія, епідеміологічні особливості, патогенез. Клінічні форми. Ускладнення. Діагностика. Принципи лікування та профілактики.

Гіпертермічний та судомний синдром при грипі та ГРВІ у дітей, невідкладна допомога. Клініко-патогенетичні особливості справжнього та несправжнього крупу. Диференційна діагностика та тактика ведення хворого з синдромом ГСЛТ при ГРВІ та при дифтерійному крупі. Невідкладна допомога.

Кашлюк. етіологія, епідеміологія, патогенез, класифікація, клініка, особливості перебігу у дорослих, лабораторна діагностика, диференціальний діагноз, ускладнення, лікування, протиепідемічні заходи, принципи імунопрофілактики. Показання до госпіталізації, правила виписки хворих із інфекційного стаціонару. Діагностика невідкладних станів при кашлюку. Невідкладна допомога при апное.

Тема 5. Герпесвірусні інфекції.

Класифікація герпес-вірусів людини. Загальна характеристика

герпесвірусних хвороб.

Герпетична інфекція: етіологія, епідеміологія, патогенез, класифікація, клінічний перебіг, лабораторна діагностика, диференціальний діагноз, ускладнення, лікування, профілактика. Показання до госпіталізації.

Вітряна віспа. Оперізувальний герпес. Етіологія, епідеміологія, патогенез, клінічний перебіг, лабораторна діагностика, диференціальний діагноз, ускладнення, лікування, профілактика. Показання до госпіталізації, правила виписки хворих із стаціонару *Інфекційний мононуклеоз*: етіологія, епідеміологія, патогенез, класифікація, клінічний перебіг, лабораторна діагностика, диференціальний діагноз, ускладнення, лікування, профілактика. Показання до госпіталізації. Особливості перебігу герпесвірусних інфекцій у хворих на ВІЛ/СНІД.

Тема 6. Захворювання, що супроводжуються екзантемами у дітей.

Кіп: етіологія, епідеміологія, патогенез, класифікація, клініка, особливості перебігу у дорослих, лабораторна діагностика, диференціальний діагноз, ускладнення, лікування, протиепідемічні заходи, принципи імунопрофілактики. Показання до госпіталізації, правила виписки хворих із інфекційного стаціонару.

Краснуха: етіологія, епідеміологія, патогенез, класифікація, клініка, особливості перебігу у дорослих, лабораторна діагностика, диференціальний діагноз, ускладнення, лікування, протиепідемічні заходи, принципи імунопрофілактики. Показання до госпіталізації, правила виписки хворих із інфекційного стаціонару.

Скарлатина. Етіологія, епідеміологія, патогенез, клініка типових форм, ускладнення. Принципи лікування. Протиепідемічні заходи у вогнищі інфекції.

Тема 7. Псевдотуберкульоз. Кишковий ієрсиніоз.

Етіологія, епідеміологія, патогенез, класифікація, клінічний перебіг, лабораторна діагностика, диференціальний діагноз, ускладнення, лікування, принципи профілактики. Порядок госпіталізації, правила виписки із інфекційного стаціонару.

Тема 8. Епідемічний паротит: етіологія, епідеміологія, патогенез, класифікація, клініка, лабораторна діагностика, диференціальний діагноз, ускладнення, лікування, протиепідемічні заходи, принципи імунопрофілактики. Показання до госпіталізації, правила виписки хворих із інфекційного стаціонару.

Тема 9. Диференціальна діагностика ангін. Дифтерія.

Дифтерія: етіологія, епідеміологія, патогенез, класифікація, клінічний перебіг, лабораторна діагностика, диференціальний діагноз, ускладнення, лікування, принципи імунопрофілактики. Порядок госпіталізації, правила виписки із інфекційного стаціонару.

Тема 10. Диференційна діагностика вірусних гепатитів (ВГ) у дітей.

Вірусні гепатити А, В, С, D та інші.

Етіологія, епідеміологічні особливості, патогенез. Класифікація. Клініка різних форм. Лабораторна діагностика. Принципи лікування та профілактики. Провідні клінічні симптоми гострої печінкової недостатності при ВГ у дітей. Показники лабораторних та інструментальних досліджень в оцінці ступеня тяжкості та прогнозу перебігу ВГ з синдромом гострої печінкової недостатності. Тактика ведення хворого, невідкладна допомога.

Тема 11. Діагностика найбільш поширених інфекційних захворювань нервової системи у дітей.

Менінгококова інфекція. Поліомієліт. Ентеровірусна інфекція.

Етіологія, епідеміологія, патогенез. Класифікація. Клініка різних форм. Ускладнення. Діагностика. Диференційна діагностика вражень ЦНС [менінгіти (серозні та гнійні), енцефаліти, в тому числі туберкульозний]. Наслідки. Принципи лікування. Специфічна профілактика та протиепідемічні заходи у вогнищі інфекції.

Тема 12. ВІЛ/СНІД у дітей. СНІД-опортуністичні інфекції (пневмоцистна, кандидозна, криптококова інфекція та інші).

Епідеміологічні особливості у дітей. Клініко-лабораторна діагностика СНІД-опортуністичних інфекцій. Принципи лікування. Профілактика вродженої ВІЛ.

Тема 13. TORCH-інфекції у дітей: токсоплазмоз, цитомегаловірусна інфекція, герпетична інфекція.

Етіологія, епідеміологія, патогенез. Клініка набутих та вроджених форм. Лабораторна діагностика. Принципи лікування та профілактики.

Тема 14. Імунопрофілактика інфекційних захворювань. Невідкладна допомога при основних невідкладних станах.

Анафілактичний шок, діагностика, невідкладна допомога. Календар профілактичних щеплень. Щеплення за віком. Рекомендовані щеплення. Щеплення за станом здоров'я. Протипоказання до вакцинації. Поствакцинальні реакції та ускладнення, їх діагностика та лікування.

Оцінювання дисципліни

Система оцінювання здійснюється за «5» бальною системою відповідно до вимог програми дисципліни та інструкцій про систему оцінювання.

Вступаючий до аспірантури отримує оцінку «5», якщо він відповів правильно не менше 90 % завдань, оцінку «4», якщо відповів правильно не менше 80 % завдань, оцінку «3», при виконанні не менше 60 % та «2» при виконанні менше 60 % завдань.

Перелік питань для вступу в аспірантуру зі спеціальності «Дитячі інфекційні хвороби».

1. Особливості інфекційного процесу та імунітету у дітей. Профілактика дитячих інфекційних хвороб (специфічна і неспецифічна). Організація профілактичних щеплень дітям.
2. Дифтерія. Етіологія, епідеміологія. Патогенез різних клінічних форм. Дифтерія мигдаликів. Клінічні форми. Ускладнення. Дифтерійний ларинготрахеїт. Дифтерія носа, ока, статевих органів, шкіри. Діагностика. Лікування дифтерії. Протидифтерійна сироватка, умови її ефективної дії, методика введення. Профілактика дифтерії.
3. Скарлатина. Етіологія, епідеміологія, патогенез. Класифікація скарлатини. Клінічна картина типових і атипових форм. Ускладнення. Лікування. Профілактика.
4. Кір. Етіологія, епідеміологія, патогенез. Клініка типових та атипових форм. Ускладнення. Основні принципи лікування. Профілактика кору.
5. Краснуха. Етіологія, патогенез. Клініка, діагностика. Вроджена краснуха. Лікування. Профілактика.
6. Коклюш. Етіологія. Епідеміологія. Патогенез. Клініка. Особливості коклюшу у дітей грудного віку. Ускладнення. Лабораторні методи діагностики. Етіотропна та патогенетична терапія хворих на коклюш. Профілактика.
7. Вітряна віспа. Етіологія, епідеміологія, патогенез. Клінічна картина типових і атипових форм вітряної віспи. Ускладнення. Лікування, профілактика.
8. Оперізуючий герпес. Діагностика. Лікування.
9. Герпетична інфекція (простий герпес). Етіологія, шляхи зараження. Клінічні форми, діагностика. Лікування.
10. Паротитна інфекція. Етіологія, епідеміологія. Класифікація. Клінічна картина різних форм епідемічного паротиту (паротит, субмаксиліт, сублінгвіт, панкреатит, орхіт, менінгіт та ін.). Лікування. Профілактика.
11. Грип. Клінічний перебіг. Особливості у дітей раннього віку. Ускладнення, їх патогенез. Лікування. Профілактика.
12. Парагрипозна і респіраторно-синцитіальна інфекції у дітей. Особливості клінічних проявів. Лікування, профілактика.
13. Аденовірусна інфекція. Шляхи передачі. Особливості перебігу у дітей раннього віку. Лікування. Профілактика.
14. Ангіни у дітей. Етіологічні особливості залежно від віку. Клініка. Діагностика. Диференціальна діагностика. Лікування. Тактика ведення хворих на ангіни вдома.
15. Менінгококова інфекція. Етіологія. Епідеміологія. Патогенез. Клінічні форми. Клінічна картина менінгококового менінгіту. Особливості перебігу у дітей 1-го року життя.
16. Менінгококцемія, клінічна картина. Лабораторна діагностика. Основні принципи лікування. Профілактика. Невідкладні стани при менінгококовій інфекції (інфекційно-токсичний шок, набряк мозку), діагностика, лікування на догоспітальному етапі і в стаціонарі.
17. Інфекційний мононуклеоз. Етіологія. Клінічна картина. Лабораторні методи діагностики. Основні принципи лікування.

18. Поліомієліт. Етіологія. Клініка. Лікування. Профілактика.
19. Ентеровірусна інфекція. Етіологія. Епідеміологія. Клінічні форми. Діагностика. Лікування. Профілактика.
20. Шигельози у дітей. Захворюваність в різних вікових групах. Клініка, діагностика. Лікування. Профілактика.
21. Сальмонельози у дітей. Етіологія, патогенез. Клінічні форми. Лікування. Профілактика.
22. Ешерихіози у дітей. Етіологія. Клінічні особливості у дітей різних вікових груп залежно від збудника. Лікування. Профілактика.
23. Гострі кишкові інфекції у новонароджених. Етіологічна структура. Клінічні особливості. Діагностика. Лікування.
24. Псевдотуберкульоз. Епідеміологічні особливості у дітей. Патогенез. Клініка. Діагностика. Лікування, профілактика.
25. Ієрсиніоз кишковий. Особливості епідеміології у дітей різного віку. Патогенез. Клінічні форми. Діагностика. Лікування. Профілактика.
26. Ротавірусна інфекція. Етіологія, епідеміологія, патогенез. Клінічна картина. Лікування.
27. Вірусний гепатит А. Етіологія. Клінічна картина у дітей. Лабораторна діагностика. Лікування. Профілактика.
28. Вірусний гепатит В. Етіологія, патогенез. Особливості перебігу у дітей раннього віку. Лабораторна діагностика. Принципи терапії.
29. Особливості діагностики і перебігу вірусних гепатитів С, D, E та інших у дітей.
30. ВІЛ-інфекція/СНІД у дітей. Епідеміологія. Клініка. Діагностика. Лікування. Профілактика.
31. TORCH-інфекції: токсоплазмоз, краснуха, цитомегаловірусна інфекція, герпетична інфекція. Характеристика збудників, епідеміологія, патогенез вроджених та набутих форм, клінічні прояви в залежності від шляху та термінів зараження. Лабораторна діагностика гострих, реактивованих та латентних форм. Принципи лікування та профілактики.
32. Геморагічна лихоманка Ебола.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

Михайлова А. М., Трішкова Л. О., Крамарєв С. О., Кочеткова О. М. Інфекційні хвороби у дітей // К.: Здоров'я. – 2000. – 418 с.

“Інфекційні хвороби в дітей”: підручник за ред. проф. С.О.Крамарьова, проф. О.Б.Надраги. – Київ.: ВСВ “Медицина”, - 2010 - 392 с..

Інфекційні хвороби в дітей / за ред. Крамарьова С.О., Надраги О. Б. - Київ.: ВСВ “Медицина”, 2010 - 392 с.

Учайкин В.Ф., Нисевич Н.И., Шамшева О.В. «Инфекционные болезни и вакцинопрофилактика у детей.» Учебник для ВУЗов / М.:ГЭОТАР, Медиа, 2007. - 688 с.

Nelson textbook 18th Edition by Robert M. Kliegman, MD, Richard E.

Behrman, MD, Hal B. Jenson, MD and Bonita F. Stanton, MD. Видавництво: SAUNDERS. 2007. – 3200 p.

Наказ МОЗ України від 09.07.2004 №354 “Про затвердження Протоколів діагностики та лікування інфекційних хвороб у дітей”.

Наказ МОЗ України від 31.08.2004 №437 “Про затвердження клінічних Протоколів надання медичної допомоги при невідкладних станах у дітей на шпитальному і дошпитальному етапах”.

Допоміжна

1. Богадельников И.В. Дифференциальный диагноз инфекционных болезней у детей.- Донецк. – 2013. - 712с.
2. Інфекційні хвороби в загальній практиці та сімейній медицині. За ред. М.А. Андрейчина. – ТДМУ «Укрмедкнига» - 2007. – 500 с.
3. Волосовец А.П., Юлиш Е.И. Рациональная антибиотикотерапия респираторных заболеваний у детей - Донецк: Регина, 2005.-389с.
4. Волосовець О.П., Кривоустов С.П., Нагорна Н.В., співав. Завдання з біоетики та медичної деонтології для педіатрів-Донецьк: Донбас, 2004. - 84 с.
5. Волосовець О.П., Нагорна Н.В., Кривоустов С.П., Острополець С.С., Бордюгова О.В. Діагностика та лікування невідкладних станів у дітей. Навчальний посібник для студентів ВМНЗ IV рівня акредитації, лікарів-інтернів, лікарів-курсантів післядипломної освіти. – Донецьк: Донецький державний медичний університет ім. М.Горького., 2007. – 112 с.
6. Москаленко В.Ф., Волосовець О.П., Яворівський О.П., Булах І.Є., Остапик Л.І., Палієнко І.А., Мруга М.Р. (ред.) Крок 2. Загальна лікарська підготовка. Частина 2. Педіатрія, акушерство та гінекологія, гігієна. -Київ: Nova Knyha Publ.,2005.-404с.
7. Накази МОЗ України «Про удосконалення амбулаторно-поліклінічної допомоги дітям в Україні», «Про удосконалення організації медичної допомоги дітям підліткового віку», та по протоколах за спеціальностями “дитячі інфекційні хвороби, «педіатрія» та ін. МОЗ України. – Київ, 2005 р. – 414 с.
8. Невідкладні стани в педіатрії: Навч. посіб. / За редакцією проф. О.П.Волосовця та Ю.В.Марушка - Х.: Прапор. - 2008. – 200 с.
9. Оказание стационарной помощи детям. Карманный справочник. Оригинальное издание: Pocket book of Hospital care for children. Geneva, WHO, 2005. – Всемирная Организация Здравоохранения, 2006, 378 с.
10. Педиатрия. Под ред. Дж.Грефа. М.: Практика, 1997. - 911 с.
11. Петрушина А.Д. и др. Неотложные состояния у детей. – М.: «Медицинская книга», 2002. – 176 с.
12. Пеший М.М. Невідкладна допомога в педіатричній практиці /

Навчальний посібник для студентів і лікарів-інтернів вищих мед. навч. закладів III-IV рівнів акредитації. – Полтава, 2001. – 245 с.

13. Пособие ИВБДВ (Интегрированное Ведение Болезней Детского Возраста), Всемирная Организация Здравоохранения, Департамент Здоровья и Развития, Ребенка и Подростка (САН), 2000, 202 с.

14. Синдромная диагностика в педиатрии: справочник /Под ред. акад. РАМН А.А.Баранова – М.: Медицина, 1997. – 320 с.

15. Fisher, Randall G.; Boyce, Thomas G. Moffet's Pediatric Infections Diseases: A Problem Approach, 4th Edition. – 2005.-1054 p.

16. Krugman's infections diseases of children 11th edition. – 2003.- 820 p.

17. Учайкин В.Ф., Нисевич Н.И., Шамшева О.В. « Инфекционные болезни и вакцинопрофилактика у детей.» Учебник для ВУЗов / М.:ГЭОТАР, Медиа, 2007.—688 с.

18. Інфекційні хвороби у дітей / за ред. С.О.Крамарєва.- К. “Моріон”, 2003. – 480 с.

19. Инфекционные болезни у детей / под ред. В.Н.Тимченко, Л.В. Быстряковой. – СПб.: СпецЛит, 2001. – 560 с.

20. Инфекционные болезни у детей / под ред. В.В.Ивановой, - М.: МИА, 2002.- 923 с.

21. Педіатрія/ за ред. Тяжкої О.В. – Вінниця: „Нова Книга”, 3 вид., 2009. – 1136 с.

22. Менингиты у детей / И.В. Богадельников, Л.Х. Горишняк, Г.М. Кушнир и др.: Под ред. проф. И.В. Богадельникова, М.В. Лободы. - Издательство «Крым-Фарм-Трейдинг»: Симферополь – Киев, 2002. – 448 с.

23. Справочник по инфекционным болезням у детей / Под общей редакцией проф. И.В. Богадельникова, проф. А.В. Кубышкина, и доц. КуадДия. Издание 8-е, дополненное и переработанное. – Симферополь: ИТ «АРИАЛ», 2012. – 304 с.

24. Principles and practice of pediatric infections diseases / Edited by Saran S. Long, Larry K. Pickering, Charles G. Prober , 1997.- 1821 p.

25.Наказ МОЗ України від 10.12.2007 № 803 «Про внесення змін до наказу МОЗ від 09.07.2004 №354. Протокол лікування гострих кишкових інфекцій.».

26.Наказ МОЗ України від 11.08.2014 № 551 "Про удосконалення проведення профілактичних щеплень в Україні".

27. Наказ МОЗ України від 12.10.2009 № 737 «Про внесення змін до наказу МОЗ від 09.07.2004 №354. Протокол лікування менінгококової інфекції у дітей »

28. Наказ МОЗ України від 07.11.2009 №814 “Клінічний протокол діагностики та лікування у дітей пандемічного грипу, спричиненого вірусом

A(H1N1 Каліфорнія).

29.Клінічна настанова «Медична допомога дітям, хворим на ВІЛ-інфекцію» (прийнята нарадою дитячих лікарів-інфекціоністів/лікарів-педіатрів регіональних центрів профілактики та боротьби зі СНІДом 19 березня 2013 року).

Інформаційні ресурси

1. Сайт кафедри.
2. Сайт бібліотеки (library.vsmu.edu.ua).
3. Методичні рекомендації кафедри.